

Auteurs Pagina Philip Staal, 24 november 2020

Onderzoek of politiek pamflet?

Uit 'Mijn erfenis' van Philip Staal

Archief Philip Staal

Amper twee weken na de aankondiging van de aanstaande publicatie van Philips' boek *Roestvrijstaal* (we schrijven dan november 2008) maakt JMW, via een persbericht, de resultaten van de twee door hun aangestelde onderzoekers – dr. Johan Joor en drs. Frits Hoek – bekend. Jammer genoeg blijft tot publicatie van hun rapport *Rekenschap* begin 2009, de opdracht en de onderzoeksvraag geheim. JMW vond het schijnbaar wenselijk, dat de vraagstelling zo lang mogelijk onbekend bleef bij zijn achterban en de oorlogswezen. Via het Algemeen Nederlands Persbureau laat JMW weten:

“Historisch en financieel wetenschappelijk onderzoek, uitgevoerd in de laatste twee jaar, heeft uitgewezen dat het vermogensbeheer van Joodse oorlogswezen, vallend onder de Gefusioneerde Instellingen voor Joodse Kinderbescherming, naar behoren is geweest en zich positief onderscheidt van het destijds geldende overheidsbeleid. Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat er misbruik is gemaakt van vermogens van Joodse minderjarige oorlogswezen.”

Waar Philip voor vreesde, jaren eerder al voorspelde en schreef in zijn boek *Roestvrijstaal*, gebeurt. De waarheid wordt plechtig begraven en is hooguit een zorg voor later wanneer ontkennen geen zin meer heeft. JMW blikte tevreden terug. JMW heeft zich ontfermd over het miljoenenkapitaal van de voorgedijinstellingen, waarmee hun continuïteit is gewaarborgd.

In mei 2003 heeft Philip een gesprek met MAROR-directeur Robby Israel. Menno Paktor, destijds penningmeester van JMW, mengt zich in het gesprek en vraagt hem:

“Philip, hoe hebben jullie de MAROR-gelden geïnvesteerd?”

Philip antwoordt: “Jaren geleden, met de oprichting van MAROR toen deze vraag zich voordeed, zijn we tot de conclusie gekomen dat voor ons *schatkistbankieren* de beste oplossing is. We hebben deze mogelijkheid, omdat rechtspersonen met een wettelijke taak van deze manier van bankieren gebruik kunnen maken. Daarbij lopen, zoals je weet, de geldstromen via het Rijk. Het grote voordeel van deze vorm van bankieren is dat we risicoarm en tegen gunstige voorwaarden beleggen. De met de overheid overeengekomen rente is hoger dan de commerciële banken bereid zijn te betalen.”

“Wij hebben onze gelden belegd in effecten”, reageert Menno enthousiast. “En hebben in korte tijd het vermogen van JMW bijna verdubbeld.”

“Dan ben jij onverantwoordelijk bezig. Als effecten snel stijgen dan heb je speculatief geïnvesteerd en dat brengt grote risico's met zich mee. Bijna altijd eindigt dat in kapitaalvernietiging. Dat mag je doen met je privébezittingen. Gemeenschapsgelden moeten veilig beheerd worden.”

Uit het vermogensoverzicht van JMW blijkt dat de effectenportefeuille in het jaar 2003 met bijna één miljoen euro is verminderd. Het grote verlies is niet, althans niet zichtbaar, in het vermogensoverzicht opgenomen. Het totale vermogen van de stichting is zelfs met meer dan één miljoen euro verminderd. Dit is het resultaat van JMW's onverantwoordelijk beleggingsgedrag!

In ieder geval betekent dit wel dat de verwachting voor 2004 is dat de netto-opbrengsten, bestaande uit rente en dividendinkomsten, nog verder zullen dalen. Het resultaat van dit alles is, zoals Menno Paktor in zijn voorwoord van [jaarrekening 2003](#) (pagina 2) schrijft, dat de continuïteit van JMW in

gevaar is. De enige mogelijkheid om de continuïteit van JMW te waarborgen is een eenmalige investering. Maar JMW heeft hiervoor niet de benodigde middelen. Geen probleem moeten Menno en Harry van den Bergh, destijds voorzitter JMW, gedacht hebben: we hebben het beheer over de vermogens van de Voogdij-instellingen en ontfermen ons hierover door met ze te fuseren.

Om de continuïteit van JMW te waarborgen is het dus van cruciaal belang dat zij met de voogdijinstellingen fuseren. Om dit te garanderen heeft JMW zich op de wet van verjaring beroepen.

Betalen de oorlogswezen dan voor de zoveelste keer de prijs voor het onzorgvuldige gedrag bij het beheren van hun vermogens? Het wordt steeds duidelijker dat dit miljoenenkapitaal toebehoort aan de oorlogswezen. Het is nu ook duidelijk, daar JMW zich beroept op verjaring tijdens de rechtszaak Staal vs. JMW – aangespannen door de gebr. Staal om de fusie van JMW met de voogdijinstellingen tegen te houden – dat JMW niet wil dat de burgerlijke rechter zich hierover uitsprekt.

Ruim twintig jaar vecht Philip voor het initiëren van een wetenschappelijk onderzoek naar het vermogensbeheer van de oorlogswezen. Joods Maatschappelijk Werk (JMW), samen met de nabestaanden van de voormalige Regenten van de Joodse voogdijinstellingen, spaarden moeite noch kosten hun ‘waarheid’ te bewijzen. De wetenschappelijke waarheid moest, by hook or by crook, onder de pet blijven.

Prof. Dr. Arnold Heertje, destijds emeritus-hoogleraar in de geschiedenis van de economie, is bereid om het complete en behoorlijk lijvige rapport van Hoek en Joor door te nemen. Hij schrijft in [zijn rapportage](#) onder meer:

“Ik heb met verbijstering kennisgenomen van de rapporten over de Joodse wezen van Hoek en Joor en van de conclusie van de begeleidingscommissie. De conclusie wekt de suggestie van goed beheer, maar wie de tekst zorgvuldig leest, ziet dat deze suggestie onjuist is.”

In het Nieuw Israëlitisch Weekblad ([2 januari 2009](#)) reageren Joor en Hoek op de trammelant die hun rapport ‘Rekenschap’ veroorzaakt. Wederom klimt Heertje in de pen. Hij [schrijft op 21 januari 2009](#) – onder meer – aan Joor:

“Natuurlijk hebben de betrokkenen ‘weloverwogen besloten de archieven te vernietigen’. Uw krampachtige verdediging tegen beter weten in, brengt geen afronding van de gerezen kwestie met zich doch is veeleer aanleiding tot verder onderzoek door historici van niveau.

Dit klemt des te meer nu u zogenaamd vanwege de vraagstelling hebt geweigerd de wezen zelf te horen. U moet toch zelf inzien dat onder die omstandigheden niet langer sprake is van een serieus, wetenschappelijk onderzoek, nu u de direct betrokkenen niet in het onderzoek betreft. Veeleer is sprake van een politiek pamflet.”

En:

“Inmiddels is het boek van Philip Staal verschenen, getiteld: *Roestvrijstaal*. Wie kennis neemt van deze gedetailleerde en aan de hand van documenten verantwoorde studie kan niet anders dan tot de conclusie komen dat de Joodse oorlogswezen door Joodse instellingen zijn beroofd van delen van hun vermogen en dat JMW justitie bewust valselijk heeft voorgelicht om deze onverkwikkelijke feiten in nevelen te hullen. In dit opzicht herhaalt de geschiedenis zich. Zowel uw pseudo-onderzoek als het boek van Philip Staal zijn voldoende aanleiding het pleidooi voor een wetenschappelijk verantwoorde studie over dit onderwerp te ondersteunen. Vrijwel zeker zullen de resultaten uiterst pijnlijk zijn voor de bestuurders van weleer en hun nakomelingen. Er staat voor de Joodse gemeenschap geen andere weg open dan door deze zure appel heen te bijten, nu de waarheidsvinding in het geding is.”